

PKK'ya Tasfiye PYD'ye Devletçik

PKK'ya Tasfiye PYD'ye Devletçik[i]

Erol BURAL

Türkiye gündemindeki yoğunluğu nedeniyle olsa gerek, bir süredir PKK terör örgütüyle ilgili, kamuoyunun pek de dikkatini çekmeyen önemli gelişmeler yaşanıyor. Kısa Irak'ın kuzeyinde PKK terör örgütünün "tasfiyesine giden yol" denilebilecek bu sürecin arka planı, yakın geçmişte ABD tarafından atılan bazı adımlarla da doğrudan ilgili. Öncelikle bu gelişmeleri kısaca hatırlamak da fayda var.

Neler Yaşanmıştı?

Hatırlanacağı üzere bu adımların birincisi tam da Türkiye kamuoyunda PYD'ye ABD yardımları gündeme geldiği dönemde çıkartılan PKK terör örgütü yöneticilerine yönelik ödül idi. Bundan tam iki yıl öncesinde Kasım 2018'de ABD Dışişleri Bakanlığı Murat Karayılan için beş, Cemil Bayık için üç, Duran Kalkan için de üç milyon dolar ödül koymuştu. 1997 yılından bu yana PKK'ya terör örgütleri listesinde bulunduran ABD, örgütü terör örgütü olarak kabul edilmesinin üzerinden 21 yıl geçtikten sonra örgütün üç tepe yöneticisinin yakalanmasına yardımcı olanlara toplamda on bir milyon dolar ödül vermeye [ii] karar vermişti.

ABD tarafından alınan ödül kararına ilişkin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hami Aksoy "ABD Dışişleri Bakanlığının terör örgütü PKK'nın 3 elebaşının kimliklerini ya da yerlerini tespit edecek bilgiler karşılığında para ödülü koymasını olumlu karşılıyoruz. Bu adımın PKK ve uzantılarıyla mücadele bağlamında Irak ve Suriye'de ortaya konulacak somut eylemlerle desteklenmesini bekliyoruz" [iii] açıklamasını yapmıştı. Benzer bir açıklama yapan Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın ise, ABD'nin PKK elebaşları hakkında bilgi verene ödül açıklamasına ilişkin, "İhtiyatla karşılıyoruz. Bir politika tercihi yapıldı, bunu devam ettirmek için zorlanıyorlar. YPG'yi, PYD'yi PKK'dan ayırıyoruz diyerek kandıramazlar." ifadelerini [iv] kullanmıştı.

Esasen söz konusu üç terörist için verilecek ödül kararını PKK terör örgütüyle mücadele açısından ABD'nin attığı ilk görünür adım da değildi. ABD PKK ile mücadele kapsamında Türkiye ile istihbarat paylaşımı dâhil geniş kapsamlı bir iş birliğini yıllar öncesinden geliştirmişti. Örneğin, ABD Hazine Bakanlığı Yabancı Varlıkları Kontrol Ofisi de (Office of Foreign Assets Control - OFAC) benzer bir şekilde PKK terör örgütü mensuplarını, terörizmin finansmanının önlenmesi kapsamında takibe almıştı. OFAC; 14 Ekim 2009 tarihinde PKK'lı Murat Karayılan, Ali Rıza Altun ile Zübeyir Aydar [v]; 20 Nisan 2011'de ise Cemil Bayık, Duran Kalkan, Remzi Kalkan, Sabri Ok ve Adem Uzun isimli PKK'lı teröristleri [vi] narkotik trafiğini yönetmeleri nedeniyle OFAC listesine almıştı. OFAC ayrıca 2012 yılında da yine PKK terör örgütü mensupları Zeyneddin Geleri, Çerkez Akbulut ve Ömer Boztepe isimli terör örgütü üyelerini narkotik trafiği kapsamında terörizme finansman sağladıkları gerekçesiyle takip listesine dahil etmişti [vii].

ABD'nin ödül hamlesi, PKK terör örgütünün Suriye'deki yapılması PKK/PYD'nin DEAŞ terör örgütüyle mücadele eden ABD ortağı olduğunu, PYD'nin PKK ile bağlantısı bulunmadığını, ABD'nin PKK bir terör örgütünü değil tüm dünyanın başına bela olan DEAŞ terör örgütünün ortadan kalkmasını sağlayan PYD'yi desteklediğini göstermek adına yapılmış hamlelerden birisi idi.

ABD bürokrasisi, PKK/PYD terör örgütü ve Suriye politikası kapsamında kendisine yöneltilen eleştirilere cevaben çoğunlukla; PYD ismini kullanmamayı, onun yerine Suriye Demokratik Güçleri ismini kullanarak PKK terör örgütü ile iş tuttuğunu göstermemeyi, ayrıca PKK ile mücadele ettiklerini ve bu konuda Türkiye'nin her zaman yanında oldukları mesajlarını iletme yolunu seçti. ABD PYD'yi PKK'dan ayrı görüyor ve kabul ediyor, bu kabulü de çeşitli yollardan ispata çalışıyordu. Aynı dönemde Amerika'nın Eski Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey "PKK'ya karşı yaklaşımımız belli ama YPG'yi PKK gibi bir terör örgütü olarak değerlendirmiyoruz" açıklamasını yapmıştı. [viii]

Hatta 15 Şubat 2018'de NATO Karargâhında, dönemin ABD Eski Savunma Bakanı James Mattis, "YPG'yi PKK'dan ayırabileceklerini ve Türkiye için tehlike olmaktan uzaklaştırabileceklerini" yine dönemin Millî Savunma Bakanı Nurettin Canikli'ye iletti. Mattis aynı görüşmede bir adım daha ileri giderek "PYD'yi PKK'ya karşı savaşabileceklerini" belirtti [ix].

Bu gelişmelerin üzerinden iki yıl geçerken, Irak'ın kuzeyinde PKK terör örgütüne yönelik düzenlenen askeri operasyonlara karşı ABD'den olumsuz yönde hiçbir açıklama duyulmadı. Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD'ye yönelik operasyonlarda ise ABD hem siyaseten açıklamalar hem de operasyon bölgelerindeki temsilî askeri varlığı vastasıyla olumsuz tepkiler verdi. PKK/PYD'yi eğitme, donatma ve dahası kapasite inşasına devam ettiler.

Başlangıçta belirtilen yeni gelişme ise 9 Ekim 2020 tarihli bir anlaşma ile ilgili idi. Irak Merkezi Hükümeti (IMH) ile Irak Kuzeyi Yerel Yönetimi (IKYY) arasındaki anlaşmaya göre Musul'a bağlı Sincar bölgesinde bulunan PKK terör örgütü varlığına son verilecekti. Anlaşma kapsamında Sincar'da güvenliğin sağlanması, Sincar polis güçleri, Ulusal Güvenlik Müsteşarlığı ve Ulusal İstihbarat Servisi tarafından IKYY güçleriyle koordinasyonla yürütülecekti. Güvenliğin sağlanması amacıyla PKK ve Haşdi Şabi'nin Sincar ve çevresindeki bölgelerde varlığı sonlandırılacaktı. Anlaşma kapsamında açıklama yapan ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Morgan Ortagus açıklamasında ABD'nin, IMH ile IKYY'nin "Sincar'daki siyasi ve güven sorunlarını çözmek amacıyla attığı adımlardan" memnuniyet duyduğunu bildirdi. [x]

IMH ve IKYY arasında Sincar üzerinde varılan anlaşmanın hemen ardından PKK'dan ilk tepkiler geldi. Terör örgütü elebaşlarında Karayilan, KDP'nin Haftanın, Metina, Gare ve Behdinan'a bağlı bazı alanlarda "savaşa hazırlık" yaptığını iddia etti. Açık kaynaklara yansıyan IMH ve IKYY anlaşması, terör örgütünün iddialarına göre Sincar ile sınırlı değildi ve hemen hemen tüm Irak kuzeyini kapsıyordu. Aynı açıklamalardan IKYY güçlerinin PKK terör örgütünün kontrol noktalarını almak istedikleri, bölgede yeni karakollar inşa etmek istedikleri, IKYY'nin bölgede kontrolü sağlamasının ise PKK tarafından savaş olarak algılandığı anlaşılmaktadır.

26 Ekim 2020 günü KDP'li IKBY Başbakanı Mesrur Barzani'nin başkanlık ettiği IKBY Güvenlik Ajansı'nın, Erbil'deki yabancı bir diplomatik misyona, üyelerine ve o ülkenin şirketlerin yönelik terör saldırısı hazırlığındaki çok sayıda PKK'lı'nın yakalandığını duyurması, KDP-PKK gerginliğini artırdı. [xi]

IKYY'nin bölgede kontrolü sağlamaya yönelik adımlarına karşılık PKK terör örgütü tarafından verilen bir diğer tepki ise Kerkük-Ceyhan petrol boru hattına yönelik düzenlenen saldırı idi. 28 Ekim 2020 günü Mardin'de petrol boru hattına yönelik düzenlendiği iddia edilen saldırının ardından açıklama yapan IKYY Güvenlik Ajansı Enerji İşleri Danışmanı, saldırının IKYY'ye günlük 10 milyon dolar zarar olduğunu belirtmişti. PKK terör saldırısından iki gün sonra, 30 Ekim 2020'de ABD Ulusal Güvenlik Eski Danışmanı John Bolton, tekrar sahneye çıkarak, "Ortadoğu'da istikrarın sağlanması için "Kürdistan'ın" bağımsız olması gerektiğini" söyledi.

Kasım ayı başında ise KDP lideri Mesut Barzani "PKK terör örgütünün bulunduğu bölgeleri terk etmesini istedi. Barzani PKK'nın IKYY'yi yok saydığı, DEAS'la ile mücadele maksadıyla Peşmergenin bazı bölgeleri boşalttığını, bu dönemde PKK'nın boşaltılan bölgelere yerleşerek durumu susturmasını istediğini, geçmişte "PKK'ya yardım ettiklerini" ancak PKK'nın her zaman KDP ile çatışmayı tercih ettiğini, PKK'nın varlığından dolayı yüzlerce köyün huzura kavuşmadığını" ifade etti. Peşmerge Bakanı Yardımcısı Serbest Lezzin de yaptığı açıklamada "PKK içinde bir kanadın kendilerine düşmanlık yaptığını, savaş kapımıza dayandığında buna mecbur kalırız" dedi.[xii]

KDP ile PKK terör örgütü arasında bir süredir devam eden gerilim 4 Kasım 2020 günü çatışmaya dönüştü. KDP'ye bağlı Peşmergenin Dohuk kırsalında konuşlanmasının ardından Gare-Metina bloğu arasındaki geçişin kesileceğini anlayan terör örgütü, Duhok'un Amedi ilçesine bağlı Çemanke kasabasında yola döşediği mayın patlatarak bir Peşmergenin hayatını kaybetmesine, iki Peşmergenin de yaralanmasına neden oldu. PKK terör örgütüne karşı açıklamalar serisi IKYY Dış İlişkiler Dairesi Sorumlusu **Sefin Dıza**'nın açıklaması ile devam etti. Dıza açıklamasında; "PKK, bölgedeki siviller için büyük bir baş ağrısı, zarar ve ziyandır" dedi.[xiii] Bu arada ABD Dışişleri Bakanlığı da PKK terör örgütünün Peşmergeye yönelik saldırısını kanayan bir açıklama yayımladı.[xiv] PKK terör örgütü çıkan çatışmaların sorumlusu olarak IKYY'yi gösterdi ve "asıl sorununun bölgeye yığınak yapan Peşmerge olduğunu" belirtti.

Geçtiğimiz günlerde görevini bırakan ABD'nin Eski Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey 5 Kasım 2020 günü "Türkiye ile Suriye'nin kuzeydoğusunda var olan gerginliğin temel nedeni olan PKK varlığına son vermeye çalışıyoruz" açıklaması yaparak PKK'nın sona yaklaştığını vurguladı. Jeffrey "PKK kadrosunun Suriye'den çıktığını görmek istiyoruz. Bu, Türkiye ile Suriye'ni kuzeydoğusunda var olan gerginliğin temel nedeni. Biz bu gerginliği azaltmak istiyoruz." dedi.

Açık kaynaklara yansıyan bilgiler derlendiğinde ise KDP'ye bağlı Peşmergelerin; PKK terör örgütünün uzun yıllardır kullandığı Metina bölgesinin batısında bulunan köylere, kabaca Andaç ve Çukurca'nın ortasına gelen bölgenin Irak tarafında yer alan Amediye'ye yığınak yaptığı anlaşılmaktadır. Metina bölgesinde Saddam Kalesi şeklinde adlandırılan yerde konuşlanan Peşmergenin ayrıca Barzan ilçesi civarında, Nabori bölgesinde, Gare bloğu eteklerinde konuşlandığı, konuşlandığı yerlere zırhlı araç mevziletilmekle beraber çok sayıda yığınak yaptığı görülmektedir.

Son Gelişmeler Ne Anlama Geliyor?

ABD uzun yıllardır PKK terör örgütüyle mücadele kapsamında Türkiye ile "iş birliğini" sürdürmektedir. Bu kapsamda ABD özellikle istihbarat paylaşımı katkı sunmaktadır. Ancak ABD'nin bu iş birliği PYD ile mücadele kapsamında geçerliliğini yitirmektedir. Çünkü ABD'nin bakış açısına göre PYD, bir terör örgütü değil DEAS terör örgütüyle mücadele eden silahlı vek olarak görülmektedir.

Bununla birlikte ABD'li üst düzey yetkililer zaman zaman PYD'nin PKK olduğunu da ifade etmiş, ya da etmek zorunda kalmışlardır. Örneğin ABD Özel Kuvvetler Komutanı Orgeneral Thomas, PKK'nın Suriye uzantısı YPG/PYD'nin, adını kendilerinin tavsiyesiyle "Suriye Demokratik Güçleri" (SDG) olarak değiştirdiğini itiraf etmişti. Thomas, bu kapsamda şunları söylemişti[xv]:

"Onlar kendilerine resmi olarak YPG diyorlardı ki Türkler, bunun PKK ile aynı olduğunu söylüyor ve 'Benim terörist bir düşmanla muhatap oluyorsunuz, bunu müttefik olarak nasıl yapabilirsiniz?' diyorlardı. Biz de bunun üzerine onlara isimlerini değiştirmeleri gerektiğini söyledik. Mesela, YPG dışında kendinizi nasıl adlandırmak istersiniz? Bir gün sonra adlarını 'Suriye Demokratik Güçleri' olduğunu ilan ettiler. Adlarının ortasına 'demokratik' ifadesini koymalarının zekice bir hamle olduğunu düşündüm. Bu, onlara bir miktar itibar sağladı."

Orgeneral Thomas bir terör örgütünün isminin ortasına demokratik kelimesi ekleyerek, örgütün terör örgütü vasıflarını kaybetmeyeceğini bilmesine rağmen PYD/YPG'ye kabul değiştirttiklerini ifade etmiş, zmn PYD'nin PKK terör örgütü olduğunu da kabul etmişti.

Benzer şekilde Amerika'nın Eski Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey çok yakın bir tarihte 2 Kasım 2020'de, PKK'yı terör örgütü olarak gördüklerini, PKK kadrolarının Suriye'yi terl etmesini istediklerini, Suriye'deki PKK varlığının Türkiye ile gerilimin ana nedeni olduğunu ifade etmişti.[xvi]

Son gelişmeler ABD'nin PKK terör örgütü ile PYD bağlantısını kopartma, bu mümkün olmadığı takdirde PKK-PYD ilişkisini ve PKK'nın görünürliğini en aza indirme niyetini gösteriyor. Bir diğer gösterge ise ABD'nin PKK terör örgütünün faaliyetlerini sonlandırma niyeti. Irak'taki terör varlığını PKK olarak gören ABD, "görevini tamamlayan" PKK terörünün sonlandırılması isteyerek Suriye'deki etkinliğini korumak istiyor.

ABD, IKYY'nin başta Sincar olmak üzere PKK'nın Irak'ın kuzeyindeki varlığını ve etkinliğini azaltmak, mümkün olduğu takdirde PKK'yı bu bölgede sonlandırmak için destek veriyor Sincar bölgesinde PKK'nın çıkarılmasıyla, Suriye kuzeyinde PYD/SDG'ninkine benzer şekilde Sincar'da da PKK güdümündeki Sincar Direniş Birlikleri (YBS) üzerinden bir yapı oluşturulması Irak kuzeyi ile Suriye kuzeyinin irtibatının kesintisiz hale gelmesi hedefleniyor. 90'lı yılların ortalarından itibaren PKK ile karşı karşıya gelmek istemeyen Peşmergenin sahaya inmesi, bölgede kontrolü sağlamak üzere silahlı güç sevki yapması, bölgede en azından bazı kritik noktaların Peşmerge tarafından kontrol edileceğine işaret ediyor.

Sonuç;

Türkiye'den toprak kopartarak Marksist-Leninist bir devlet kurma hayali ile yola çıkan PKK terörizmi, Türkiye'yi yıpratmak üzere yarı asra yakın süredir bir araç olarak kullanıldı. Bu süre içerisinde çok sayıda ülkenin desteğini alan PKK terör örgütü zamanla Markist-Leninist çizgiden emperyalist devletlerin çizğine doğru bir kayma yaşayarak, bu ülkelerin mağası haline geldi.

Türkiye'nin başına bela edilen PKK terör örgütü 8.500'e yakın güvenlik görevlimizin ve 6.500'e yakın vatandaşımızın şehit olması, 20.000'den fazla güvenlik görevlimizin ve 11.000'den fazla vatandaşımızın yaralanmasına neden oldu. Ayrıca PKK terörü Türkiye'nin hesaplaması dahi oldukça güç miktarda maddi kaynaktan mahrum kalmasına neden olarak, ülkenin kalkınmasını engelledi. Ancak PKK tüm çabalara rağmen, Öcalan'ın 2005 tarihli KCK sözleşmesinde belirlediği dört parçalı "Kürdistan" nihai hedefine ulaşamadı.

PKK'nın 50 yılı yakın süredir uyguladığı yöntemle istediği hedefe ulaşamaması, PKK'nın dönüştürülmesi gerekliliğini de gündeme getirdi. Bu kapsamda PKK'nın Marksist-Leninist çizgiden çıkıp "Kürt Milliyetçiliği" çizgisine çekilmesi gerekiyordu. Bu hedefte uygun olarak Suriye'de patlak veren iç savaş, bölgedeki dengenin de değişmesine neden oldu. DEAS terör örgütüyle mücadele için sahada ortak olarak seçilen PKK terör örgütüyle başarı elde edilmiş, Suriye topraklarının yaklaşık üçte biri, hidrokarbon kaynaklarının büyük bölümü ele geçirilmişti. PKK ile yapılan ortaklığın sürdürülmesi için ise PKK'nın "daha demokratik" bir kabuğa girmesi, terör geçmişinden kurtarılması, Marksist-Leninist görünümünden soyunması, PYD ya da daha çok hoşlarına giden ismiyle "Suriye Demokratik Güçleri" adı altında varlığını devam ettirmesi, kalan grubunda yani PKK'nın da tasfiye edilmesi gerekiyordu.

PKK kadrolarına yönelik büyük miktarda para ödülü konulması, Irak'ın kuzeyinde PKK terör örgütüne karşı yürütülen operasyonlara destek verilmesi, IKYY'nin devreye sokularak Irak kuzeyinde PKK'nın sınırlandırılması, PKK tasfiyesinin ön adımları olarak okunmalıdır. Elbette bu süreç bugünden yarı kısa sürede gerçekleşmeyecektir. Ancak uzun vadede PKK'nın görevini tamamlayıcı için saheden silinmesi, "daha demokratik" ve "daha "güvenilir" olarak gösterilmeye çalışılan PYD'nin faaliyetlerine devam etmesi, nihayetinde de Suriye'nin kuzey ve doğusunda bir terör devletçisi kurulması muhtemeldir. Bu süreç içerisinde PKK terör örgütünün tasfiyeye karşı direneceği, direncini göstermek amacıyla da daha fazla terör üreteceği açıkça görülmektedir. PKK'nın orta ve uzun dönem içerisinde Irak'ın kuzeyinde Peşmergeye karşı da eylemlerini artırabileceği anlaşılmaktadır. Ancak bu tasfiyenin kolay olmayacağı akıld tutulmalıdır.

[i] Bural, E. (2020). PKK'ya Tasfiye PYD'ye Devletçik. Erişim adresi: <https://www.teram.org/Icerik/pkk-ya-tasfiye-pyd-ye-devletcik-97>

[ii] <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/11/07/son-dakika-abd-murat-karayilanin-basina-5-milyon-dolar-odul-koydu>

[iii] http://www.mfa.gov.tr/sc_-72_-abd-disisleri-bakanliginin-aldigi-karara-iliskin-sc-7-11-18.tr.mfa

[iv] <https://www.haberturk.com/abd-den-pkk-li-3-terorist-icin-12-milyon-dolar-2210083>

[v] <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg318.aspx>

[vi] <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg1148.aspx>

[vii] <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg1406.aspx>

[viii] <https://www.amerikaninsesi.com/a/jeffrey-ypgyi-pkk-gibi-bir-teror-orgutu-olarak-degerlendimiyoruz/4648216.html>

[ix] <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/02/15/nurettin-canikli-abdye-pydpkya-destegi-kesin-dedik>

[x] <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/sincar-anlasmasina-gore-teror-orgutu-pkk-bolgeden-cikarilacak/2002344>

[xi] <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/irakta-artan-kdp-pkk-gerginligi-catismaya-donusur-mu/2027785>

[xii] <https://aydinlik.com.tr/haber/bize-destek-olacaklarina-bolgeleri-is-gal-ettiler-222444?fbclid=IwAR1zPg4Yj6-swXjFZQIS4I9QYcRHYjgeggDtN9sBnMpm9ZrKu6MR1aQ6bw>

[xiii] <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/-ikby-dis-ilis-kiler-sorumlusu-pkk-bolgedeki-siviller-icin-buyuk-bir-bas-agrisi-zarar-ve-ziyandir/2032102>

[xiv] <https://www.state.gov/attacks-by-the-terrorist-pkk-organization-in-the-ikt/>

[xv] <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdli-general-yggye-verdikleri-destegi-boyle-itiraf-etmisti/1041919>

[xvi] <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/son-dakika-secim-sonucundan-bomba-iddia-jeffrey-gorevi-birakiyor-41656778>

Erol Bařaran BURAL